

ΘΕΣΕΙΣ - ΑΠΟΨΕΙΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΩΠΟΝΟΥ ΚΩΝ. ΕΛ. ΓΚΟΥΜΑ

ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΔΕΧΟΜΕΝΗ ΝΟΜΙΜΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΓΕΩΤΡΗΣΕΩΝ
& ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΣΤΟ Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ

Ι. ΕΙΣΑΓΩΓΗ.

Στην έγκριτη εφημερίδα «ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ», στις 25 Ιουλίου 2004, δημοσιεύθηκε ρεπορταζ του δημοσιογράφου Δ. Κατσανάκη με τίτλο «Στα σκαριά νομιμοποίηση των παράνομων γεωτρήσεων». Το ρεπορτάζ αναφερόταν σε σύσκεψη που έγινε στη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Λάρισας υπό τον βοηθό Νομάρχη κ. Αγγέλη & τον ειδικό σύμβουλο του νομάρχη κ. Σπανούλη, με αντικείμενο την νομιμοποίηση και ηλεκτροδότηση γεωτρήσεων που ανορύχθηκαν παράνομα σε περιοχές του Νομού Λάρισας. Όπως είμαι σε θέση να γνωρίζω, το δημοσίευμα ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα και φαίνεται ότι δρομολογείται μία διαδικασία νομιμοποίησης ανάλογη με αυτή που εφαρμόσθηκε και στο παρελθόν.

Με αφορμή τα παραπάνω, με δεδομένες - από το παρελθόν - πάγιες θέσεις του ΓΕΩΤΕΕ/Κ.Ε για το θέμα, καθώς και τις προσωπικές μου απόψεις που εξέφρασα και δημόσια το 1996 όταν πραγματοποιήθηκε από τους τότε Νομάρχη-Αντινομάρχη κ.κ. Φλώρο & Χονδρονάσιο η νομιμοποίηση 365 γεωτρήσεων, ζήτησα από τον πρόεδρο του ΓΕΩΤΕΕ/Κ.Ε κ. Φ. Γραβάνη να συζητηθεί στη Δ.Ε. **το πρόβλημα της προστασίας των υδατικών πόρων, της ανόρυξης παράνομων γεωτρήσεων στο Νομό Λάρισας και η τυχόν νομιμοποίηση τους.**

Σύμφωνα με τις θέσεις (Φεβρουάριος 1996) της ΕΕΔΥΠ (Επιστημονική Επιτροπή Διαχείρισης Υδατικών Πόρων) και της Δ.Ε του ΓΕΩΤΕΕ / Κ.Ε (έγγραφο αριθμ. 117/5-4-1996), η νομιμοποίηση σαν κοινωνικό μέτρο αποκατάστασης δεν θα είναι αποτελε-σματικό, αλλά θα αποτελέσει κίνητρο

παρανομίας και παράγοντα ανεξέλεγκτης, αλόγιστης και μη ορθολογικής χρήσης των υπογείων νερών. Η όποια διαδικασία νομιμοποίησης παράνομων γεωτρήσεων θα μπορούσε να εξετασθεί μόνο σε συνάρτηση με το γενικότερο πρόβλημα της ορθολογικής διαχείρισης και προστασίας των υπόγειων υδατικών πόρων και της υλοποίησης των μεγάλων υδατικών έργων της Θεσσαλίας.

Στο παραπάνω πλαίσιο διατυπώνω τις απόψεις μου για το θέμα, με τις οποίες στοιχειοθετώ και την συνολική μου θέση, ότι όχι μόνο δεν πρέπει να γίνει νομιμοποίηση οποιασδήποτε μορφής παράνομων ή «παράτυπων» γεωτρήσεων στο Ν. Λάρισας, αλλά και ότι πρέπει να ληφθούν πρόσθετα μέτρα προστασίας των υπόγειων υδατικών πόρων, τα οποία μεσοπρόθεσμα θα βοηθήσουν στην άμβλυνση του προβλήματος για όσα χρόνια θα εξακολουθήσει να γίνεται υπερεκμετάλλευση των υπόγειων υδροφορέων.

ΙΙ. Η ΥΠΕΡΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗ ΤΩΝ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΤΟΥ ΝΟΜΟΥ ΛΑΡΙΣΑΣ.

α. Γενικά.

Από τα πιεζόμετρα και την παρακολούθηση τους (απο τις Υπηρεσίες του Υπ. Γεωργίας) τα τελευταία 20-25 χρόνια, προκύπτει ότι το σύνολο των υπόγειων υδροφορέων του Ν. Λάρισας - εκτός από ελάχιστες περιοχές - βρίσκεται σαφώς κάτω απο καθεστώς υπερεκμετάλλευσης, αφού υπάρχει σημαντική (από 7-25 μέτρα) και συστηματική ταπείνωση της στάθμης από χρόνο σε χρόνο και ταυτόχρονη δυσκολία αναπλήρωσης των αποθεμάτων.

Σχεδόν σε όλες τις ζώνες, αντλήθηκαν και εξακολουθούν να αντλούνται ετησίως, ποσότητες από τους υπόγειους υδροφορείς νερού πολύ περισσότερες από εκείνες που μπορεί να ανανεωθούν από την ανατροφοδοσία αυτών κάθε υδρολογικό έτος.

Από την επισταμένη αξιολόγηση των στοιχείων και των σχετικών μελετών και εργασιών, διαπιστώνεται το μεγάλο υδατικό πρόβλημα του Ν. Λάρισας γενικά και ειδικότερα ο κίνδυνος από την **ΜΗ ΟΡΘΟΛΟΓΙΚΗ ΧΡΗΣΗ** των υπογείων

νερών τα οποία είναι ελλειμματικά και δεν επαρκούν να καλύψουν τις συνολικές υδατικές ανάγκες του. Έχουν προταθεί κατά καιρούς τρόποι και μέθοδοι για την αξιοποίηση καθώς και μέτρα προστασίας αυτών των υπογείων νερών, που όμως στην πράξη δεν εφαρμόστηκαν.

Η ανόρυξη πολλών γεωτρήσεων (πιθανόν πλέον των 15.000) με τάση να αντλήσουν νερά και να αρδεύσουν όλο και περισσότερες εκτάσεις γης, δημιούργησαν την σημερινή κατάσταση στα υπόγεια νερά, που είναι ποσοτικά εξαντλημένα και ποιοτικά υποβαθμισμένα, όπως φαίνεται τούτο από την αξιολόγηση και ανάλυση των υπάρχοντων στοιχείων.

Γενικά αν η υπερεκμετάλλευση συνεχισθεί με αυτό τον ανεξέλεγκτο ρυθμό και δεν ληφθούν επιπλέον μέτρα περιορισμού των αντλήσεων, θα οδηγηθούμε προοδευτικά σε εξάντληση του υπόγειου αυτού πλούτου του Ν. Λάρισας και σύντομα θα υπάρξουν δυσάρεστες περιβαλλοντικές επιπτώσεις που μπορεί να προκαλέσουν ακόμη και ΠΛΗΡΗ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΗ ΚΑΤΑΣΤΡΟΦΗ σε επιμέρους τμήματα του .

Οι ποσότητες νερού που μπορεί να μας αποδώσουν τα υπόγεια υδροφόρα είναι περιορισμένες και δεν επαρκούν να καλύψουν τις αρδευτικές ανάγκες όλων των καλλιεργούμενων πεδινών εκτάσεων. Η επιμονή να υπεραντλούνται τα υπόγεια νερά με συνεχή ανόρυξη υπεράριθμων υδρογεωτρήσεων, όχι μόνο δεν λύνει το οξύ αρδευτικό πρόβλημα, αλλά αντίθετα δημιουργεί μεγαλύτερα προβλήματα και χειροτερεύει την όλη κατάσταση.

Πέρα όμως από τους κινδύνους και τα γενικότερα περιβαλλοντικά ή άλλα προβλήματα που δημιουργεί η υπερεκμετάλλευση των υπόγειων υδατικών πόρων, δημιουργούνται σοβαρά (κυρίως οικονομικά) προβλήματα στους αρδευτές, από την ταπείνωση της στάθμης τους κάτω από τον στρόβιλο των αντλιών ή και κάτω από τον πυθμένα της γεώτρησης. Απαιτείται συνήθως η προσθήκη νέων τμημάτων(στελέχη) ή ενδεχομένως η κατασκευή νέας βαθύτερης γεώτρησης και σε κάθε περίπτωση αυξημένο κόστος άντλησης νερού.

Υπολογίζεται ότι στο Ν. Λάρισας, τα τελευταία 20 χρόνια αντικαταστάθηκαν 4 .000 - 5.000 γεωτρήσεις, οι οποίες με μέτριους υπολογισμούς (20.000 ΕΥΡΩ / γεώτρηση + επιπλέον εξοπλισμός αντλίας), επιβάρυναν με πολλά εκατομμύρια (άνω των 170 εκατ. ΕΥΡΩ) την εθνική μας οικονομία.

β. Η αδυναμία προστασίας των υπόγειων υδατικών πόρων από την πολιτεία (έλλειψη πολιτικής βούλησης) και από τους φορείς.

Οι κατά καιρούς Νομάρχες της Λάρισας (από το 1987 μέχρι σήμερα), προσπάθησαν κατά κανόνα να ισορροπήσουν μεταξύ της ανάγκης να υπάρχουν κάποια μέτρα προστασίας (με κανονιστικές αποφάσεις που υπέγραφαν μετά από εισηγήσεις των Υπηρεσιών) και μεταξύ των ισχυρών πιέσεων που δέχονταν και συνεχίζουν να δέχονται από μεμονωμένους αγρότες ή εκπροσώπους τους (Κοινοτάρχες, Προέδρους Συν/σμών κλπ,) αλλά και πολιτικούς (βουλευτές) ή κομματικούς παράγοντες.

Είναι προφανές ότι η ισορροπία αυτή παραβιάσθηκε σε βάρος της προστασίας των υπόγειων υδατικών πόρων, αφού για να εξυπηρετηθούν τα πιεστικά αυτά αιτήματα, συχνά τροποποιήθηκαν οι κανονιστικές αποφάσεις και τα μέτρα προστασίας αναθεωρήθηκαν ή έγιναν χαλαρότερα.

Οι Νομάρχες, ανάλογα με την συγκυρία της εποχής (ανομβρία-λειψυδρία), την ευαισθητο-ποίηση τους στο πρόβλημα και υπό την πίεση των αγροτών και των φορέων τους, προσπάθησαν να ελέγξουν την κατάσταση, άλλοτε θέτοντας απαγορεύσεις και περιορισμούς σε ολόκληρες περιοχές και ομάδες αγροτών (στρέμματα, αποστάσεις κ.λ.π.), και άλλοτε με τροποποιήσεις των κανονιστικών αποφάσεων (χωρίς επιστημονική τεκμηρίωση ή με φωτογραφικό τρόπο), προκειμένου να υπηρετήσουν την λογική της ικανοποίησης πιεστικών αιτημάτων συγκεκριμένων περιοχών ή ατόμων.

Οι κεντρικές και περιφερειακές υπηρεσίες (Υπ. Γεωργίας - Υπ. Ανάπτυξης - Περιφέρεια Θεσσαλίας), δεν παρεμβαίνουν ουσιαστικά στο απαράδεκτο αυτό

φαινόμενο της καταστρατήγησης των κανονιστικών αποφάσεων, συνήθως παρακολουθούν αμέτοχοι και αμήχανοι την κατάσταση, **δεν παίρνουν θέση, ή ενεργούν ως "Πόντιος Πιλάτος"** και αφήνουν ανεξέλεγκτους τους Νομάρχες και τις υπηρεσίες, αφού δέχονται ουσιαστικά ότι η κάθε περιοχή μπορεί να καθορίζει σε μεγάλο βαθμό την πολιτική που θα ακολουθήσει για ένα μείζονος σημασίας θέμα όπως είναι η διαχείριση των υδάτινων πόρων που αφορά και έχει επιπτώσεις σε περιοχές ευρύτερες από τα διοικητικά όρια ενός νομού.

γ. Χορήγηση (παράτυπων - παράνομων) αδειών γεωτρήσεων από Νομάρχες (χωρίς εισήγηση ή με αρνητική εισήγηση των Υπηρεσιών).

Στο πνεύμα αυτό που περιγράφεται παραπάνω, οι Νομάρχες τροποποιούν, καταστρατηγούν τις ίδιες τους τις αποφάσεις, ή τις ερμηνεύουν χαλαρά. Συχνά αίρουν τις απαγορεύσεις και χορηγούν κατ' εξαίρεση άδειες ανόρυξης γεωτρήσεων σε απαγορευμένες περιοχές, ή χορηγούν άδειες χωρίς να υπάρχουν καν οι προϋποθέσεις που προβλέπονται στις κανονιστικές αποφάσεις (ελάχιστες αποστάσεις από άλλες γεωτρήσεις, ελάχιστη συνεχόμενη έκταση κλπ.).

Το εκπληκτικό αλλά πραγματικό αυτό γεγονός της καταστρατήγησης των κανονιστικών αποφάσεων από τους ίδιους τους Νομάρχες - που τις είχαν υπογράψει - και της χορήγησης αδειών κατ' εξαίρεση, χωρίς την σύμφωνη γνώμη των αρμόδιων επιτροπών και υπηρεσιών, δείχνει τον βαθμό πιέσεων που ασκήθηκαν κατά καιρούς και συνεχίζουν να ασκούνται για το θέμα αυτό.

Το γεγονός αυτό που έγινε γνωστό στους αγρότες και τους φορείς τους, δημιούργησε δυσμενείς εντυπώσεις σε βάρος της προσπάθειας που γινόταν τα τελευταία 20 χρόνια για την προστασία του υπόγειου υδατικού δυναμικού στο Νομό, περιέπλεξε δε ακόμη περισσότερο το σύνθετο πρόβλημα της αξιοπιστίας της δημόσιας διοίκησης και του κράτους δικαίου που αντιμετωπίζει τους πολίτες του με ισονομία και δικαιοσύνη.

ΙΙΙ. ΤΟ ΠΡΟΒΛΗΜΑ ΤΩΝ ΠΑΡΑΝΟΜΩΝ ΓΕΩΤΡΗΣΕΩΝ ΣΤΟ ΝΟΜΟ ΛΑΡΙΣΑΣ
ΚΑΙ Η
ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗ ΤΟΥ ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΙΤΕΙΑ ΚΑΙ ΤΟΥΣ ΦΟΡΕΙΣ.

α. Ιστορικό.

Το πρόβλημα των παράνομων γεωτρήσεων στο Νομό Λάρισας, δημιουργήθηκε τα τελευταία 20-25 χρόνια, εξαιτίας της μεγάλης ζήτησης νερού, της έλλειψης μεγάλων συλλογικών αρδευτικών έργων και από την αδυναμία της Πολιτείας να εφαρμόσει τα μέτρα προστασίας του υπόγειου υδατικού δυναμικού που η ίδια έπαιρνε από το 1970. Η έλλειψη πολιτικής βούλησης, οι αδυναμίες της Δημόσιας Διοίκησης & η μεγάλη ζήτηση αρδευτικού νερού, είναι οι αιτίες που δημιούργησαν το πρόβλημα και διευκόλυναν η οδήγησαν εκατοντάδες αγρότες στην ανόρυξη παράνομων γεωτρήσεων (χωρίς νόμιμη άδεια ή με την παραβίαση ουσιωδών όρων της άδειας).

Παρά το γεγονός ότι σήμερα η ανόρυξη γεωτρήσεων επιτρέπεται μόνο σε λίγες περιοχές του νομού υπό προϋποθέσεις, εντούτοις συνεχίζουν να ανορύσσονται πολλές παράνομες γεωτρήσεις στο νομό από τις οποίες μόνο ένας μικρός αριθμός από αυτές διαπιστώνεται, και καταγράφεται, συνήθως αφού ανορυχθούν και μετά από καταγγελίες θιγομένων πολιτών. Ορισμένες από τις καταγγελίες που συσσωρεύονται καθημερινά στην Δ/νση ΕΒ, εξετάζονται μετά από μεγάλο χρονικό διάστημα με αυτοψία της αρμόδιας επιτροπής, συντάσσεται ειδικό πρακτικό και απόφαση καταστροφής της παράνομης γεώτρησης, η οποία (μετά από εισήγηση της Δ.Ε.Β.) υπογράφεται από τον Νομάρχη. Κατά της απόφασης αυτής έχει την δυνατότητα να προσφύγει ο ενδιαφερόμενος στον Υπουργό Γεωργίας και εν συνεχεία κατά της απόφασης του Υπουργού Γεωργίας στο Συμβούλιο Επικρατείας. Κατά το χρονικό αυτό διάστημα - που ξεπερνά τα 2 χρόνια - δεν παίρνεται κανένα μέτρο για την παράνομη γεώτρηση και ο κάτοχός της την χρησιμοποιεί

κανονικά αρδεύοντας τις εκτάσεις του, ανεξάρτητα αν βλάπτει όσους έχουν κοντά γεωτρήσεις ή αν θίγει συνολικά τους υπόγειους υδροφορείς της περιοχής. Αλλά και σε όσες περιπτώσεις δεν συντρέχουν οι παραπάνω περιορισμοί ή έχουν εξαντληθεί οι χρονοβόρες αυτές διαδικασίες, πάλι η Πολιτεία δεν είναι σε θέση να πάρει μέτρα, αφού δεν υπάρχει συνήθως πολιτική βούληση, δεν προβλέπονται διαδικασίες και δεν δημιουργήθηκαν οι απαραίτητοι μηχανισμοί (συνεργείο καταστροφής με τεχνικά μέσα, εισαγγελική κάλυψη κλπ.). Είναι αξιοσημείωτο ότι η ΔΕΗ δεν διακόπτει την παροχή ρεύματος, παρά το ότι αυτό ζητείται από την αρμόδια υπηρεσία.

Είναι χαρακτηριστικό ότι από τις δεκάδες διαπιστωμένες παράνομες γεωτρήσεις που εκκρεμούν και βρίσκονται σε διάφορα στάδια της διαδικασίας η έχουν "παγώσει", μόνο μία (1) γεώτρηση έχει καταστραφεί τα τελευταία είκοσι(20) χρόνια απο την Πολιτεία.

β. Η αντιμετώπιση του προβλήματος των παράνομων γεωτρήσεων απο την Πολιτεία μέχρι σήμερα.

Από πλευράς Πολιτείας η αντιμετώπιση - στις λίγες περιπτώσεις εγκαίρων καταγγελιών - ήταν η χειρότερη δυνατή, έγινε ανοργάνωτα και με αναποτελεσματικό τρόπο. Οι Νομάρχες δεν υλοποιούν τις τελεσίδικες αποφάσεις για καταστροφή παράνομων γεωτρήσεων, αλλά ούτε και εφαρμόζουν τον νόμο που δίνει την δυνατότητα επιβολής διοικητικών μέτρων.

Οι χρονοβόρες διαδικασίες τόσο στην διαπίστωση των παραβάσεων και την επιβολή διοικητικών ποινών, όσο και στην εκδίκαση των ενστάσεων στα προβλεπόμενα όργανα (Νομάρχη, Υπουργό Γεωργίας, Συμβούλιο Επικρατείας κλπ), αλλά και η έλλειψη πολιτικής βούλησης από τους Νομάρχες για την επιβολή αυστηρών διοικητικών μέτρων (χρηματικά πρόστιμα, κατάσχεση γεωτρυπάνων, καταστροφή των παράνομων γεωτρήσεων κλπ.), είχαν σαν αποτέλεσμα να αποθαρρύνουν και αυτούς τους ελάχιστους πολίτες, φορείς ή όργανα αστυνόμευσης που έδειξαν το

ενδιαφέρον τους για την προστασία των υδατικών πόρων. Κοινή είναι η διαπίστωση, ότι από την παρέμβαση τους όχι μόνο δεν υπήρξε πρακτικό αποτέλεσμα αλλά αντίθετα τους εξέθεσε στους συμπολίτες τους και στις μικρές κοινωνίες της υπαίθρου.

γ. Αδιαφορία οργάνων αστυνόμευσης .

Οι υπηρεσίες αστυνόμευσης (Αγροφυλακή- Αστυνομία) στο σύνολό τους, δεν μπόρεσαν (συχνά λόγω έλλειψης προσωπικού), ή δεν θέλησαν (λόγω συμπάραστασης προς τις τοπικές κοινωνίες) να ελέγξουν τις όποιες παραβάσεις ή παρανομίες που αφορούσαν την τήρηση των κανονιστικών αποφάσεων και την προστασία των υπόγειων υδροφορέων του Νομού. Αντίθετα ανέχθηκαν ή συχνά αδιαφόρησαν για τα περισσότερα περιστατικά ανόρυξης παράνομων γεωτρήσεων. Η ανυπαρξία αστυνόμευσης στην ύπαιθρο, κυρίως εξαιτίας της αναποτελεσματικότητας της Αγροφυλακής και η αδυναμία πρόληψης ή έστω καταστολής (στις ελάχιστες επεμβάσεις της), οφείλεται σε ένα βαθμό στις οργανωτικές ή διοικητικές αδυναμίες της Πολιτείας, οφείλεται όμως και στην έλλειψη ενδιαφέροντος, στις διάφορες παρεμβάσεις (κυρίως πολιτικές) και συχνά - σύμφωνα με ανώνυμες καταγγελίες - σε προσπάθειες συγκάλυψης των οργάνων της.

Καμία ουσιαστική και έγκαιρη ενέργεια δεν γίνεται, που θα οδηγούσε τον παραβάτη (αγρότη και γεωτρυπανιστή) στο αυτόφωρο και θα ματαίωνε την απόπειρα ανόρυξης παράνομης γεώτρησης.

δ. Η αντιμετώπιση του προβλήματος από τους αγρότες, τις οργανώσεις τους και από την Τοπ. Αυτοδιοίκηση.

Ουσιαστική όμως συμμετοχή στην ανοχή ή συγκάλυψη των παρανομιών και στην αδυναμία ελέγχου της κατάστασης, είχαν και οι ίδιοι οι αγρότες οι οποίοι δεν αντελήφθηκαν ή δεν θέλησαν να αντιληφθούν (λόγω ιδίου συμφέροντος), το μέγεθος και την σοβαρότητα του προβλήματος. Αυτό φαίνεται από την απροθυμία τους να

καταγγείλουν ή να επιβεβαιώσουν καταγγελίες παρανομιών και από το γεγονός των πολλών ανώνυμων καταγγελιών.

Το ίδιο ισχύει για την τοπική αυτοδιοίκηση και τις οργανώσεις αγροτών (Συνεταιρισμούς, ΤΟΕΒ κλπ), οι οποίοι στο σύνολό τους - πλην ελαχίστων εξαιρέσεων - αδιαφόρησαν, αντέδρασαν χλιαρά ή αντέδρασαν ανάλογα με το ποιός έκανε την παράβαση (αν ήταν ή όχι ψηφοφόρος ή προσκείμενος κομματικός τους φίλος).

ε. Αθωωτικές αποφάσεις δικαστηρίων για τις ανορύξεις παράνομων γεωτρήσεων.

Το σύνολο των αποφάσεων των δικαστηρίων - για τις λίγες περιπτώσεις παράνομων γεωτρήσεων που φθάνουν στη δικαιοσύνη - είναι για διάφορους λόγους αθωωτικές.

στ. Η νομιμοποίηση των παράνομων γεωτρήσεων (1981, 1986 & 1996) και οι συνέπειες της.

Ενδεικτικό της αλλοπρόσαλλης πολιτικής που εφαρμόσθηκε στον τομέα της προστασίας των υπογείων υδάτινων πόρων, είναι το γεγονός της μαζικής νομιμοποίησης από την Νομαρχία, παράνομων γεωτρήσεων (το 1981 το 1986 & το 1996). Οι νομιμοποιήσεις αυτές καθώς και οι προσπάθειες που έγιναν στο παρελθόν και που συνεχίζονται στις μέρες μας από την Ν.Α, έγιναν παρά την ύπαρξη αξεπέραστων νομικών προβλημάτων και την αντίθεση υπηρεσιακών παραγόντων.

Στο παρελθόν (1981, 1986 & 1996), οι όποιες διοικητικές ρυθμίσεις που έγιναν για νομιμοποίηση και ηλεκτροδότηση των παράνομων γεωτρήσεων, έλυσαν μεν τα προβλήματα ενός αριθμού αγροτών, δεν συνετέλεσαν όμως στην καλλίτερη προστασία του υπόγειου υδατικού δυναμικού.

Η κατάσταση χειροτέρεψε (σημαντική πτώση της στάθμης) και οδήγησε στην " 4η γενιά" παράνομων γεωτρήσεων, από αγρότες που ενθαρρύνθηκαν από την

πολιτική της Πολιτείας στον τομέα αυτό. Είναι χαρακτηριστικό ότι μόνο το 1^ο εξάμηνο του 2004, στην περιοχή του ΤΟΕΒ Αγίας Σοφίας, ανορύχθηκαν (με την ανοχή των τοπικών φορέων ΤΟΕΒ, κ.λ.π) τουλάχιστον 25 παράνομες γεωτρήσεις, παρά το γεγονός ότι τα χωράφια τους αρδεύονται από ηλεκτροδοτημένες και με υπόγειο αρδευτικό δίκτυο συλλογικές γεωτρήσεις. Για τις παράνομες αυτές γεωτρήσεις, όχι μόνο δεν έχει ληφθεί κάποιο μέτρο (σφράγισμα ή καταστροφή), αλλά έχουν δοθεί και υποσχέσεις ότι το θέμα θα αποσιωπηθεί και στο μέλλον θα ηλεκτροδοτηθούν !

Η πρακτική αυτή, δηλαδή της κατά καιρούς νομιμοποίησης παράνομων γεωτρήσεων, εδραίωσε στους πολίτες την πεποίθηση ότι η ανόρυξη παράνομης γεώτρησης χωρίς άδεια, και η καταστρατήγηση των όρων και προϋπόθεσεων της άδειας (διάμετρος γεώτρησης, θέση, και αποστάσεις από άλλες γεωτρήσεις κλπ.), είναι παραβάσεις της νομοθεσίας μας χωρίς ιδιαίτερη σημασία και συνέπειες, αφού κάποια χρονική στιγμή η Πολιτεία θα νομιμοποιήσει τις όποιες αυθαιρεσίες τους.

Στην πράξη αυτό που τελικά συνέβη, είναι η επιβράβευση όσων αγνοούν, παραβιάζουν ή καταστρατηγούν τις κανονιστικές αποφάσεις και τους ισχύοντες νόμους, ενώ αντίθετα οι νομοταγείς πολίτες που περιμένουν να εξυπηρετηθούν με νόμιμο τρόπο, ουσιαστικά τιμωρήθηκαν από την Πολιτεία με το να μην έχουν σήμερα την δυνατότητα χρήσης νερού, σε αντίθεση με άλλους πολίτες οι οποίοι "τόλμησαν" και "δικαιώθηκαν" από την ίδια την Πολιτεία !

Γενική είναι η εκτίμηση ότι στο σοβαρό θέμα, των παράνομων γεωτρήσεων και της προστασίας του υπογείου υδατικού δυναμικού, δεν πήραν θέση ούτε οι πολίτες (αγρότες κλπ.) οι οποίοι αδιαφόρησαν επειδή είχαν έλλειψη ενημέρωσης και παιδείας, ούτε οι φορείς (όπως Κοινότητες, ΤΟΕΒ κλπ), πλην ίσως ελαχίστων εξαιρέσεων όταν θιγόταν ατομικά τους ή άλλα γενικότερα συμφέροντα. Αντίστοιχα κοινωνικά φαινόμενα - όπως τα αυθαίρετα κτίσματα - παρότι δεν θίγουν άμεσα ατομικά ή ευρύτερα συμφέροντα, αντιμετωπίστηκαν από την πολιτεία, τους φορείς και τους πολίτες, περισσότερο συγκροτημένα και ώριμα, από ότι τα προβλήματα των

παράνομων γεωτρήσεων που θίγουν άμεσα και μεμονωμένους πολίτες (μείωση παροχής ιδιωτικής γεώτρησης) και ευρύτερα συμφέροντα (π.χ. ολόκληρη λεκάνη, υδρευτικές γεωτρήσεις, κ.λ.π.).

Οι ελάχιστες εκ των υστέρων και συχνά ανώνυμες καταγγελίες (σε σχέση με τον σοβαρό αριθμό των παρανομιών) δείχνουν ότι η κοινωνία μας δεν ήταν ώριμη να αναλάβει την ευθύνη αυτή και ότι δεν πίστεψε στην ανάγκη προστασίας του πολύτιμου αγαθού που λέγεται νερό.

IV. ΜΕΤΡΑ ΑΝΤΙΜΕΤΩΠΙΣΗΣ ΤΟΥ ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΟΣ ΤΗΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ ΤΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ (& Ν. ΛΑΡΙΣΑΣ) .

Για να εξασφαλισθεί η σωστή αξιοποίηση των υδατικών πόρων και η ποιοτική και ποσοτική διατήρηση του "Εθνικού αυτού κεφαλαίου", σε κατάσταση που να επιτρέπει την κάλυψη των αναγκών των γενεών που θα ακολουθήσουν, πρέπει να γίνουν σοβαρές προσπάθειες χάραξης εθνικής στρατηγικής με μακροχρόνια προοπτική και να ληφθούν μέτρα που θα αντιμετωπίζουν τα υφιστάμενα προβλήματα που προέκυψαν από την κακή διαχείριση των υδατικών πόρων μέχρι σήμερα.

1. ΕΚΦΡΑΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΒΟΥΛΗΣΗΣ ΣΕ ΚΑΘΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΜΕ ΣΥΓΚΕΚΡΙΜΜΕΝΑ ΜΕΤΡΑ ΚΑΙ ΛΗΨΗ ΜΕΤΡΩΝ (ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΑ, ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ Κ.Λ.Π.)

Εκτός της νομοθεσίας και των άλλων πρωτοβουλιών για την αντιμετώπιση του προβλήματος της προστασίας των υδατικών πόρων Θεσσαλίας και του Ν. Λάρισας, προαπαιτείται η έκφραση πολιτικής βούλησης σε όλα τα επίπεδα (Τοπική και Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση, συναρμόδια Υπουργεία κ.λ.π.).

Ταυτόχρονα απαιτείται η αυστηρή εφαρμογή της νομοθεσίας, των αποφάσεων των νομαρχιακών συμβουλίων κ.λ.π οργάνων διαχείρισης νερού (ΤΟΕΒ). και η έκδοση των Π.Δ. και των ανάλογων Υπουργικών αποφάσεων.

2. ΜΕΤΡΑ ΟΡΓΑΝΩΤΙΚΑ ΚΑΙ ΑΣΤΥΝΟΜΕΥΣΗΣ ΤΗΣ ΧΡΗΣΗΣ - ΚΑΤΑΣΚΕΥΗΣ ΕΡΓΩΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ.

Για τον έλεγχο της δύσκολης αυτής κατάστασης στον τομέα της προστασίας των υπόγειων υδατικών πόρων, εκτός των νομοθετικών ρυθμίσεων, απαιτείται η λήψη σειράς διοικητικών - οργανωτικών μέτρων, για την οργάνωση και στελέχωση των υπηρεσιών, με τέτοιο τρόπο ώστε να είναι αποτελεσματικές στην ορθολογική διαχείριση και προστασία των υδατικών πόρων.

Ένα συνηθισμένο φαινόμενο για τους αγρότες που διαθέτουν ιδιωτικές γεωτρήσεις, είναι και η άρδευση - εκτός των ιδιοκτητών - και εκτάσεων γειτονικών τις οποίες ενοικιάζουν και οι οποίες βρίσκονται κοντά και γύρω από τις γεωτρήσεις τους. Είναι χαρακτηριστικό ότι υπάρχουν αγρότες που διαθέτουν νόμιμη γεώτρηση με 20-30 στρέμματα (όσα απαιτούσε πριν 20 χρόνια η κανονιστική απόφαση) και αρδεύουν 100-200 στρέμματα .

Η δυνατότητα αυτή που έχουν ορισμένοι κάτοχοι γεωτρήσεων να εκμεταλλεύονται τα υπόγεια νερά σε βάρος άλλων αγροτών, έχει δυσμενείς επιπτώσεις γενικά στην ορθολογική διαχείριση των υδατικών πόρων της και μακροπρόθεσμα στην εξάντληση των υπόγειων νερών της περιοχής και την πτώση της στάθμης τους.

Για να αντιμετωπισθεί το πρόβλημα αυτό καθώς και γενικότερα τα πρόβλημα της αλόγιστης χρήσης υδατικών πόρων και της σπατάλης που γίνεται από τους αγρότες μας ή άλλους χρήστες, επιβάλλεται ο έλεγχος και η αστυνόμευση της χρήσης νερού (αρδευτικού, κλπ.) είτε με την σύσταση και δημιουργία ειδικού σώματος ή υπηρεσίας, είτε με την κατάλληλη στελέχωση και οργάνωση των υπηρεσιών που ήδη υπάρχουν(Δ/νση Ε.Β., Αγροφυλακή), σε συνεργασία με τους τοπικούς φορείς όπως η τοπική αυτοδιοίκηση - ΤΟΕΒ κλπ.

3. ΜΕΤΡΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΑ - ΤΕΧΝΙΚΑ (ΤΟΠΟΘΕΤΗΣΗ - ΕΓΚΑΤΑΣΤΑΣΗ ΜΕΤΡΗΤΩΝ ΠΑΡΟΧΗΣ ΣΤΙΣ ΓΕΩΤΡΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΥΔΡΟΛΗΨΙΕΣ).

Για τον έλεγχο της υπερκατανάλωσης και την καταπολέμηση της σπατάλης στην χρήση αρδευτικού νερού θεωρείται επιβεβλημένη η υποχρεωτική σταδιακή τοποθέτηση - εγκατάσταση (εντός 3-5 ετών) σε κάθε γεώτρηση η υδροληψία, μετρητού παροχής με τον οποίο θα είναι δυνατός ο έλεγχος της συνολικής ετήσιας

κατανάλωσης νερού για κάθε χρήση. Αυτό θα είναι εφικτό με την μέτρηση που θα γίνεται στην αρχή και το τέλος κάθε αρδευτικής περιόδου. Η διαπίστωση τυχόν υπερκατανάλωσης π.χ. άνω 10-20% αυτού που δικαιούται (ανάλογα με την έκταση, την καλλιέργεια κλπ.), θα συνεπάγεται αυστηρό χρηματικό πρόστιμο (π.χ. 100-200% επιπλέον του αρδευτικού τέλους του ΤΟΕΒ της περιοχής).

4. ΣΧΕΔΙΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ : Ταχύτερη σύνταξη των ολοκληρωμένων σχεδίων διαχείρισης των υδατικών πόρων Θεσσαλίας (υδατικό διαμέρισμα) που υλοποιεί από το 2003 το Υπ. Ανάπτυξης (σύμβαση 700 εκ. δρχ. με ιδιώτες μελετητές) και άμεση αξιοποίηση - υλοποίηση των προτάσεων και των εργαλείων που θα παραδοθούν για κάθε υδρογεωλογική λεκάνη της Θεσσαλίας.

5. ΟΛΟΚΛΗΡΩΣΗ ΤΩΝ ΕΡΓΩΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ & ΜΕΤΑΦΟΡΑΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΚΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ (ΑΧΕΛΩΣ - ΚΑΡΛΑ - ΣΜΟΚΟΒΟ), ΚΑΤΑΣΚΕΥΗ ΕΡΓΩΝ ΤΑΜΙΕΥΣΗΣ ΝΕΡΟΥ (ΦΡΑΓΜΑΤΑ-ΤΑΜΙΕΥΤΗΡΕΣ) ΚΑΙ ΕΜΠΛΟΥΤΙΣΜΟΥ ΥΠΟΓΕΙΩΝ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ.

5. ΕΝΗΜΕΡΩΣΗ - ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΑΓΡΟΤΩΝ ΣΤΟΥΣ ΤΡΟΠΟΥΣ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑΣ & ΕΞΟΙΚΟΝΟΜΗΣΗΣ ΑΡΔΕΥΤ. ΝΕΡΟΥ.

6. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΕΝΙΑΙΟΥ ΦΟΡΕΑ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΥΔΑΤΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ.

V. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΗ.

Κατόπιν όλων όσων ανέφερα παραπάνω, θεωρώ την ενδεχόμενη νομιμοποίηση παράνομων γεωτρήσεων ως μέτρο ευκαιριακό, αποσπασματικό, άδικο και όχι προς την σωστή κατεύθυνση. Η νομιμοποίηση ίσως να λύσει το πρόβλημα ηλεκτροδότησης μεμονωμένων πολιτών που αυθαιρέτησαν, ταυτόχρονα όμως θα ενθαρρύνει την ανόρυξη νέων παράνομων γεωτρήσεων. Οι παράνομες αυτές γεωτρήσεις θα συμβάλλουν ακόμη περισσότερο στην «ληστρική εκμετάλλευση» των υπόγειων νερών

στο Νομό και θα διαιωνίσουν το σοβαρό πρόβλημα της κακής χρήσης των υπόγειων νερών του Ν. Λάρισας, το οποίο πρέπει να αντιμετωπισθεί σε επίπεδο υδρογεωλογικής λεκάνης Θεσσαλίας, στα πλαίσια ενός μεσομακροχρόνιου σχεδιασμού και ενιαίας υδατικής πολιτικής.

Προτείνω επομένως στην Δ.Ε του ΓΕΩΤΕΕ/Κ.Ε να παρέμβει στο Νομάρχη και στο Ν.Σ. Λάρισας ώστε η όποια πρόθεση νομιμοποίησης παράνομων ή «παράτυπων» γεωτρήσεων στο Ν. Λάρισας να μην υλοποιηθεί και ταυτόχρονα να ενημερωθούν για την πρωτοβουλία του ΓΕΩΤΕΕ/Κ.Ε οι αγρότες μας και οι οργανώσεις τους. Σε ενδεχόμενη αρνητική εξέλιξη της προσπάθειας μας αυτής, τότε θα πρέπει η Δ.Ε να παρέμβει στον Γενικό Γραμματέα της Περιφέρειας Θεσσαλίας και τελικά να προσφύγει με νομική στήριξη στο ΣΤΕ.

Τέλος με αφορμή την σημερινή συζήτηση και δεδομένου ότι τα θέματα διαχείρισης υδατικών πόρων απασχολούν ολοένα και συχνότερα την Θεσσαλία, προτείνω την επανασύσταση της ΕΕΔΥΠ (Επιστημονική Επιτροπή Διαχείρισης Υδατικών Πόρων).

ΛΑΡΙΣΑ 2 ΣΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 2004

Κων. Ελ. Γκούμας -Γεωπόνος